

Светлана Авдала

Шести декември 2023 – сряда вечер. Зимно, студено, уморено и тъмно. В София е толкова тъмно, че не можеш да разпознаеш познати лица сред струпаните хора за концерта пред синагогата. Вътре в огромното красиво пространство на синагогата вече е светло, но студено... В очакване сме.... „Да, студено е, но музиката ще ни стопли и ще се почувстваме много по-добре - подготвя публиката Роберт Джераси и продължава. - Хръстали сме този концерт „Нека бъде светлина“, защото е в навечерието на светлите празници, които предстоят.“ Да, това беше топъл, уютен и много смислен концерт, който създаде атмосфера на споделена духовност. И поводът, и мястото, и програмата, и публиката, и изпълнителите бяха много точно подбрани. Думите и пожеланията на организатори и изпълнители не бяха дежурни, формални анонси. Прозвуча позната и любима музика, неизменна част от нашия ежедневен музикален бит, но тя не беше представена ежедневно. Както обявиха организаторите, това е първи светски концерт в Централната софийска синагога, който организаторите имат желание да превърнат в традиционно повтарящо се събитие.

Благодарим на организаторите, фасилитаторите, спомоществателите за истинското духовно преживяване.

Събитието е по идея на Националния съвет на религиозните общности в България, а Дирекцията на вероизповеданията към Министерския съвет осигурява финансирането, или както каза Роберт Джераси в качеството си на председател на Националния съвет на религиозните общности, Дирекцията на вероизповеданията направи възможно този концерт да се случи. Концертът е осъществен и с помощта на Централния израелтянски духовен съвет, и с активното участие на Нов български университет. На всеки стол, на който седнахме, имаше и по един много необходим календар за 2024, който е финансиран лично от проф. Рахамин Шекерджийски.

Програмата беше стилна, много добре премислена и подредена. Тя създаде впечатлението за обща картина с грижливо подбрана рамка, в която релефно се открояваха елементи с различни цветове, обединени в обща хармония. Казано по друг начин – концертът създаде почти сетивно усещане за кутия класни шоколадови бонбони с различен вкус и пълнеж, съчетани с омаята на чаша хубаво вино с остатъчен вкус. И ако минем към конкретиката - прозвучаха познати и любими произведения, които ни понесоха на пътешествие в пространството и във времето: От 17-и в. с ярката, цветиста барокова музиката на Вивалди - „Годишните времена“ (пролет и лято), попаднахме в края на 19-и в. и началото на 20-и век. Усетихме уютната, меланхолично чувствена атмосфера на елегантните виенски, предвоенни кафенета с музиката на Фриц Крайслер. Потопихме се в приказния по различен начин чувствен свят на Римски Корсаков с Песента на индийския гост от операта „Садко“. Доловихме ритъма на чардаша и импровизационното майсторство на циганските музиканти в близката до Виена Будапеща чрез „Циганските напеви“ на Сарасате. Накрая се включихме в новото време, в урбанистичния 20-и в. с ритъма на танго нуево с контрастните състояния, ъгловатия жест и щрих, със звука на града в „Годишните времена на Буенос Айрес“ на Астор Пиацола, които и затвориха рамката на концерта. Да, това бяха любими, познати и много изпълнявани творби, но те не бяха похабени от употреба. Звучаха свежо, с много вътрешна динамика, пластично и, където трябваше, бляскаво и виртуозно. В тях се усещаха жестът, стъпката,

Нека бъде светлина

Празничен новогодишен концерт – музикално пътешествие с Марио Хосен и камерата „Орфика“ в Централната софийска синагога

импровизационният замах, стаеният дъх и бликналият сред това темперамент на една оперетна европейска естетика, характерна за 19-и и началото на 20-и в. или пък същият емоционален контраст, но поднесен по много по-различен начин в страстното танго нуево. Това означава, че във всяка творба е потърсен музикален и исторически прочит и контекст.

И основната заслуга за този смислен, стилизиран, стоплящ концерт дължим на маестро Марио Хосен и оркестъра CAMERATA ORPHICA на Нов български университет, на който от 2007 г. Марио Хосен е артистичен директор и основно движещо ядро. CAMERATA ORPHICA е със седалище във Виена и София. Членовете на оркестъра са професионални музиканти, лауреати на национални и международни конкурси и водещи музиканти в големите симфонични оркестри на дунавските държави.

Наричат Марио Хосен „българският Паганини“ заради брилянтната техника, заради факта, че повечето от произведенията на Паганини са в репертоара му и че едновременно с това е редактор и изследовател на цялостното творчество на Паганини за цигулка и оркестър в едно от най-старите музикални издателства в света „Musikverlag – Doblinger“, Виена

Но за мен Марио Хосен е преди всичко Маестро с главно „М“ с верността си към занаята, към каузата на класическата музика и на музиката въобще в едно не леко за нея време. Виртуозността му не е самоцелно бляскава. Днес живеем в шумно и крещящо време - време на инфлуенсъри и шоумени, и вероятно една такава ефектна виртуозност би била много печеливша. И е много трудно да привлечеш внимание чрез следване на кауза „в името на...“, а Марио Хосен точно това прави. Да бъдеш „Маестро“ означава по-скоро да служиш на музиката, а не музиката да бъде в твоя услуга, въпреки че често тези две неща трудно се разграничават. Той е от онези хора, които „палят огънове, за да се стоплят всички, а не се гушат самотно в палтата си“, както в началото призова с цитат Максим Делчев.

И ето излиза Марио Хосен – спокоен, съсредоточен, уравновесен, одухотворен, без самоцелни ефектни жестове, погълнат от музиката, и започва да води не само със солиращата си цигулка, а и с цялото си поведение и отношение към музиката, цигулката, творбата. Води оркестъра, води публиката... Ускорява ритъм и многобройните ангажименти не го разбалансира. От години едночасовият полет София - Виена за него е ежедневие, защото живее във Виена, а е роден в Пловдив и е с многобройни ангажименти и тук, в България. Той е почетен професор по цигулка на НБУ и гост професор в Япония. Едновременно с това концертира на най-големите сцени с най-известните оркестри и музиканти, реализира огромна звукозаписна дейност, организатор и директор е на фестивали, води майсторски класове. И с цялото си поведение и отношение той ни внушава и без думи споделеното от него в интервюта:

„Музиката за мен е посвещение, всяко изпълнение и досег с цигулката за мен представляват сакрален, мистичен акт... С лекота работя това, което обичам, и признавам, че не ми е било никога трудно да свиря на цигулка.“

Концертът завърши с неговите думи: „Приятелю, живеем в турбулентни времена. Всевишният ни е дал шанса да бъдем на тази планета за един много кратък период от време. Нека да прекараме това време в хармония и мир. Създаваме с музиката мостове между култури и религии, между видимия и невидимия свят. Нека заедно да се опитаме да видим светлина по пътя и да не забравяме, че всички сме само едни пътешественици, генетични имигранти през вековете и за кратко гости на тази планета. С тези последни две пиеси, които ще изсвирим на бис, ви пожелаваме благословени празници и нека да гледаме с увереност и оптимизъм към утрешния ден. Мисля, че нашите деца заслужават.“